

XXX ВСЕУКРАЇНЬСКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ: СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО

26 грудня 2025 р., м. Харків, Україна

С М А Й Б У Т Н Ї Є

У СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
Ч ЮРИСПРУДЕНЦІЯ
КУЛЬТУРОЛОГІЯ
А ПОЛІТОЛОГІЯ
С ПСИХОЛОГІЯ
ПЕДАГОГІКА
Н СОЦІОЛОГІЯ
ЕКОНОМІКА
І ФІЛОСОФІЯ
ФІЛОЛОГІЯ
С ІСТОРІЯ
Т МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА
Б МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ
ХАРКІВСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ:
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ
АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ
ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО**

Матеріали
XXX Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Харків, 26 грудня 2025 р.)

Харків
«Право»
2026

DOI: <https://doi.org/10.31359/9786178759032>

УДК 004+008+14+17+316+321+33+34+35+37+791+811+82+94

У45

*Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
№ 879 від 21 листопада 2025 р.*

Редакційна колегія:

Лозовой В. О., доктор філософських наук, професор (голова);

Погрібна В. Л., докторка соціологічних наук, професорка;

Прудников В. А., кандидат юридичних наук, доцент;

Чернишова Т. О., кандидатка філологічних наук, доцентка;

Шевченко Л. С., докторка економічних наук, професорка

Український соціум: соціально-гуманітарний аналіз сучасності
У45 та прогноз майбутнього : матеріали XXX Всеукр. наук.-практ конф.
(м. Харків, 26 груд. 2025 р.) / [редкол.: В. О. Лозовой, В. Л. Погрібна,
В. А. Прудников та ін.] ; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики ; Хар-
ків. асоц. політологів. – Харків : Право, 2026. – 96 с. – DOI: <https://doi.org/10.31359/9786178759032>.

ISBN 978-617-8759-03-2

Матеріали конференції містять доповіді, у яких висвітлено актуальні проблеми демократичного розвитку України, синергетичного виміру інформаційного суспільства, використання штучного інтелекту в освіті, морально-правової регуляції суспільних відносин, сімейної політики в Україні тощо.

УДК 004+008+14+17+316+321+33+342+35+37+791+811+82+94

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

© ГО «Аналітичний центр сучасної
гуманітаристики», 2026

© Харківська асоціація політологів, 2026

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2026

ISBN 978-617-8759-03-2

Кузь О. М.,
доктор філософських наук, професор;
Требін М. П.,
доктор філософських наук, професор,
Харківський національний економічний
університет
імені Семена Кузнеця

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ МАЙБУТНЄ: ЯК ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЗМІНЮЄ ЛАНДШАФТ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Від грецького міфу про Пігмаліона до вікторіанської казки про Франкенштейна люди були захоплені ідеєю створення рукотворної істоти, яка могла б мислити та діяти як людина. З появою комп'ютерів людство зрозуміло, що ідея штучного інтелекту (ШІ) втілиться не у вигляді самостійних незалежних сутностей, а у вигляді набору інструментів та мережових технологій, здатних доповнювати потреби людини та пристосовуватись до них.

Необхідно відзначити, що акцент на рішеннях ШІ та їх застосуванні відноситься до 1950-х років. Саме у 1950 р. англійський математик та піонер інформатики Алан Тюрінг поставив питання: «Чи можуть машини мислити?» У своїй статті «Обчислювальна техніка та інтелект» [1] Тюрінг виклав те, що стало відомим як тест Тюрінга, або гра в імітацію, щоб визначити, чи здатна машина мислити. Тюрінг запропонував імітаційну гру, тест, який використовує здатність людини-слухача розпізнавати діалог із машиною чи іншою людиною. Якщо ця різниця не виявлена, припустимо визнати, що те, із чим відбувається взаємодія, є інтелектуальна система, або ШІ. У 1956 р., через два роки після смерті Тюрінга, Джон Маккарті, професор Дартмутського коледжу в місті Гановер (штат Нью-Гемпшир), організував літній семінар для уточнення та розвитку ідей щодо мислячих машин, обравши для проєкту назву «штучний інтелект». Дартмутська конференція, яку вважають основоположним моментом розвитку ШІ як галузі досліджень, мала на меті знайти, «як змусити машини використовувати мову, формувати абстракції та поняття, вирішувати проблеми, які зараз доступні лише людям, та вдосконалювати себе» [2]. Саме тоді Джон Маккарті запропонував одне з перших і найточніших визначень ШІ, яке свідчить про те, що вивчення ШІ має ґрунтуватися на припущенні, що кожен аспект навчання чи будь-яка інша осо-

бливість інтелекту, в принципі, може бути описана настільки точно, що може бути створено певний механізм чи машина щодо його моделювання.

Починаючи з 1956 р. ми знаходимо різні теоретичні уявлення про ШІ, на які впливають суміжні галузі знання: хімія, біологія, лінгвістика, математика, а також раніше реалізовані ідеї у сфері розвитку ШІ. Американський вчений в галузі ШІ, співзасновник Лабораторії ШІ в Массачусетському технологічному інституті Марвін Лі Мінський визначав науку про ШІ «як науку про те, щоб машини робили речі, котрим потрібен людський інтелект» [3].

Лев Крейг, Ніколь Ласковські та Лінда Туччі наводять таке визначення ШІ: «моделювання процесів людського інтелекту машинами, особливо комп'ютерними системами. Він містить навчання, міркування та самокорекцію» [4]. При цьому зазначено, що «програмування систем штучного інтелекту фокусується на таких когнітивних навичках:

- навчання. Цей аспект програмування містить отримання даних та створення правил, відомих як алгоритми, перетворення їх у корисну інформацію. Ці алгоритми надають обчислювальним пристроям покрокові інструкції для виконання певних завдань;
- міркування. Цей аспект має на увазі вибір правильного алгоритму досягнення бажаного результату;
- самокорекція. Цей аспект передбачає постійне навчання та самоналаштування алгоритмів для надання максимально точних результатів;
- творчість. Цей аспект використовує нейронні мережі, системи на основі правил, статистичні методи та інші технології штучного інтелекту для створення нових зображень, тексту, музики, ідей тощо» [4].

Професор Університету Даларна (Швеція) Аренд Хінтце пише: «Нам потрібно зробити більше, ніж навчити машини вчитися. Нам потрібно подолати межі, які визначають чотири різних типи штучного інтелекту, бар'єри, що відокремлюють машини від нас – і нас від них... Хоча ми, мабуть, далеко від створення машин, які усвідомлюють себе, ми повинні зосередити свої зусилля на розумінні пам'яті, навчання та здатності приймати рішення на основі минулого досвіду» [5].

Аренд Хінтце виділяє такі типи ШІ.

ШІ першого типу: реактивні машини – основний на сьогодні тип ШІ, є суто реактивним і не здатний формувати спогади, використовувати минулий досвід для прийняття поточних рішень. Цей тип інтелекту передбачає, що комп'ютер сприймає світ безпосередньо і впливає на те, що бачить. Він не спирається на внутрішню концепцію світу. Сучасні інтелектуальні машини або не мають такої концепції, або мають дуже обмежену для реалізації

своїх конкретних завдань. Вони будуть поводитися однаково в одній і тій самій ситуації.

III другого типу: обмежена пам'ять. Цей ІІІ може зазирнути в минуле. Наприклад, сучасні автомобілі фіксують швидкість та напрямок інших автомобілів. Ці спостереження додаються до заздалегідь запрограмованих уявлень про автосвіт, які також містять розмітку смуги руху, світлофори та інші важливі елементи. Система спрацьовує, коли переміщення автомобіля може викликати аварію. Але ці прості відомості про минуле є лише тимчасовими. Вони не зберігаються як частина пам'яті автомобіля, з якої він може отримати уроки, так як водії-люди накопичують досвід за кермом.

III третього типу: теорія розуму. Це машини, які ми будуватимемо в майбутньому, машини, які формують власні уявлення про світ, про сутності в ньому. У психології це називається «теорією розуму» – розуміння того, що люди, істоти та об'єкти у світі можуть мати думки та емоції, які впливають на їхню власну поведінку. Якщо такі системи, дійсно, колись будуть перебувати серед людей, то вони повинні розуміти, що у кожного з нас є думки, почуття та очікування щодо того, як з нами будуть поводитися. І вони повинні відповідним чином коригувати свою поведінку.

III четвертого типу: самосвідомість. Останній етап розробки ІІІ – створення систем, які можуть формувати уявлення про себе, мати самосвідомість, знати про свої внутрішні стани і розуміти почуття інших [5].

Різноманітність визначень та понять ІІІ досі викликає суперечки. Більшість підходів до визначення ІІІ фокусуються на недостатніх досягненнях у пізнанні, або змушені бути проігнорованими за політичним, психологічним чи філософським аспектами концепції інтелекту. Ми можемо констатувати, що в найбільш загальному вигляді «штучний інтелект» (англ. *artificial intelligence*, AI) є властивістю інтелектуальних систем і можливістю виконувати творчі функції, які традиційно вважаються прерогативою людини.

Штучний інтелект в даний час використовується практично повсюдно: для автоматизації виробничих процесів, збору та обробки даних, подання інформації, розпізнавання образів, осіб, тексту, мовлення, символів, зображень, оцінки ризиків, національної безпеки та ін. Можна з упевненістю сказати, що сьогодні до ІІІ виявляють підвищений інтерес майже всі держави, оскільки ця технологія дає серйозні конкурентні переваги в усіх галузях життєдіяльності людини [6, с. 44–97]. У 2024 р. продукти та послуги, пов'язані з ІІІ, принесли учасникам ринку понад 185 млрд дол., через кілька років ця цифра зросте в рази. Таку думку, принаймні, висловлюють ана-

літики компанії Bain & Co, які у своєму новому звіті «Global Technology Report» прогнозують, що зростання світового ринку ІІІ-рішень становитиме 40–55% щорічно, як мінімум, протягом найближчих трьох років. Це означає, що в 2027 р. обсяг сегмента повинен становити 780–990 млрд дол., а в 2028-му він впевнено подолає позначку 1 трлн дол. [7].

Майбутнє вищої освіти нерозривно пов'язане з розвитком новітніх технологій та обчислювальних потужностей нових інтелектуальних машин. В освітньому сегменті впровадження та застосування ІІІ відкриває нові можливості та формує нові виклики для викладання та навчання у закладах вищої освіти, з потенціалом фундаментальної зміни в управлінні та суттєвих змінах у внутрішній архітектурі закладів вищої освіти (ЗВО).

Спочатку впровадження ІІІ в сегмент вищої освіти було засноване на його потенціалі докорінної структурної зміни університетської системи адміністрування. Процес всебічної міжнародної «цифровізації» (процес переходу на електронну систему) сьогодні є якимось об'єднуючим елементом-ознакою всіх сфер сучасного життя та діяльності людини [8], як колись нове світове явище, відоме багатьом як «глобалізація» – «процес планетарної консолідації всередині різних сфер людської діяльності» [9, с. 184]. Цифровізація освітнього середовища сьогодні в усьому світі передбачає первинну наявність та поступальне впровадження ІІІ.

Адміністрація освітніх процесів ЗВО передбачає впровадження ERP-системи, що відповідає індивідуальним запитам кожного з університетів. Ця спеціалізована програма-помічник у категорії «smart» успішно зарекомендувала себе у низці зарубіжних країн-лідерів у галузі освіти: Великої Британії, США, Австралії, Німеччині, Швейцарії, Франції, Китаї та Японії. ERP (англ. *Enterprise Resource Planning* – планування ресурсів підприємства), створена компанією GartnerGroup, є організаційною стратегією інтеграції виробництва та операцій, управління трудовими ресурсами, фінансового менеджменту та управління активами, орієнтована на безперервне балансування та оптимізацію ресурсів підприємства за допомогою спеціалізованого інтегрованого пакета прикладного програмного забезпечення, що забезпечує загальну модель даних та процесів для всіх сфер діяльності. Світовий ринок ERP досяг 66 мільярдів доларів у 2024 р. і зростає на 11,3% щорічно. Розмір світового ринку ERP оцінюється в 73 мільярди доларів у 2025 році [10].

Для безпечного та ефективного зберігання даних (архівування) індивідуальної ERP-системи багато зарубіжних університетів, що вже використовують (або прагнуть) одну з матеріалізованих форм ІІІ – суперкомп'ютер

IBM Watson. В одному з кращих університетів світу Університеті Дікіна в Австралії це рішення, окрім ефективного та надійного зберігання інформації, дозволяє здійснювати консультацію студентів 24 години на добу, 7 днів на тиждень протягом 365 днів на рік [11]. Незважаючи на те, що його робота заснована на алгоритмах, придатних для виконання повторюваних і відносно передбачуваних завдань, використання Watson є прикладом майбутнього впливу ШІ на загальний профіль та відсоток управлінських кадрів у вищій освіті. Це здатне призвести до суттєвої зміни структури якості послуг, змін у часовій динаміці присутності студентів, педагогічного складу та структурі адміністративних одиниць усередині університету.

Впровадження ШІ в навчальний процес має свої позитивні сторони і відкриває нові можливості.

Персоналізація навчання: ШІ дозволяє адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб кожного студента. Комп'ютерні, автоматизовані системи на основі ШІ можуть аналізувати швидкість засвоєння навчального матеріалу, прогалини в знаннях, специфіку інтересів, підбираючи оптимальний контент, завдання та темп навчання. Це призводить до більш ефективного засвоєння навчального матеріалу та підвищення мотивації. Крім того, система може надати значну допомогу в профорієнтації та залученні абітурієнтів на певні освітні програми.

Постійний зворотній зв'язок: ШІ може генерувати персоналізовані коментарі до робіт студентів, виявляючи слабкі місця і пропонуючи конкретні рекомендації для покращення в реальному часі, заощаджуючи час викладача та скорочуючи час перевірки робіт студентів.

Доступність освіти: ШІ-платформи можуть надавати освітні ресурси до інших країн, віддалених регіонів, районів прифронтової зони, де не вистачає кваліфікованих викладачів. Використання програм-перекладачів зі ШІ дозволяє спростити організацію освітнього процесу для іншомовних студентів. ШІ, системи інтелектуального пошуку та системи рекомендацій дають можливість стерти межі та надати практично необмежений доступ до найрізноманітніших інформаційних ресурсів, дозволяючи отримувати доступ до потрібної інформації.

Автоматизація стандартних, стереотипних завдань: ШІ може автоматизувати такі завдання, як перевірка робіт, створення тестів, підбір навчальних матеріалів, що вивільняє час викладачів.

Розвиток нових компетенцій: ШІ-технології можуть бути інтегровані в освітні програми, щоб прищеплювати студентам нові навички, пов'язані зі ШІ, такі як програмування, аналіз даних і машинне навчання.

Оптимізація змісту освіти: ІІІ може аналізувати великі обсяги даних про результати навчання, щоб оптимізувати навчальні матеріали і зробити їх більш актуальними. Зміст існуючих підручників та навчальних посібників може бути розширено та доповнено новими, актуальними даними, що відповідають сформованим запитам.

Використання віртуальної та доповненої реальності (VR/AR): ІІІ відіграє ключову роль у створенні інтерактивного та занурюючого освітнього середовища за допомогою VR/AR, що підвищує ефективність навчання.

Поряд з цим, впровадження ІІІ в навчальний процес створює певні проблеми.

Цифрова нерівність: неоднаковий доступ до технологій та інтернету може поглибити існуючі соціальні та економічні відмінності в доступі до якісної освіти. У 2020 р. приблизно 1,3 мільярда дітей віком від 3 до 17 років не мали вдома доступу до інтернету. Про це йшлося у доповіді Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) та Міжнародної спілки електрозв'язку «Скільки дітей та молоді мають вдома доступ до мережі «Інтернет»? У Східній Європі та Центральній Азії без домашнього інтернету обходяться 36 мільйонів хлопчиків та дівчаток, а це – 42 відсотки всіх школярів у регіоні. Автори доповіді наголошували на тому, що з аналогічною проблемою стикаються і студенти – молоді люди віком до 24 років. У всьому світі інтернету не мають вдома 759 мільйонів із них. «Той факт, що така величезна кількість дітей і молодих людей вдома не має доступу до інтернету, свідчить про величезний цифровий розрив, про справжню цифрову прірву», – заявила Виконавчий директор ЮНІСЕФ Генрієтта Фор. «Скажемо прямо: відсутність доступу до інтернету позбавляє наступне покоління його майбутнього», – наголосила вона. Діти та молоді люди з найбідніших сімей та держав з низьким рівнем доходу відстають від своїх однолітків ще більшою мірою. У країнах з низьким рівнем доходу доступ до інтернету має одна дитина з кожних 20 дітей шкільного віку, а в багатих – 9 з 10 дітей [12].

Етичні протиріччя: використання ІІІ в освіті вимагає уважного розгляду етичних аспектів, таких як конфіденційність даних, упередженість алгоритмів і вплив на розвиток критичного мислення. Здатність до критичного мислення людина набуває завдяки роботі з інформацією. Збираючи, аналізуючи, інтерпретуючи дані, визначаючи ступінь достовірності джерела інформації, людина формує свою позицію. Технології ІІІ роблять це за

людину. Без досвіду подібної інтелектуальної діяльності здатність до критичного мислення не розвивається, а отже, втрачається і здатність сформулювати своє особисте судження. Крім того, викликає побоювання і те, що технології ШІ навчаються (поки що) людиною. Отже, вони можуть бути відображенням певної позиції / поглядів / переконань / системи цінностей певної особи або групи осіб. Крім того, ШІ аналізує всі дані, які є в його розпорядженні, – як дійсні, так і хибні. Таким чином, об'єктивність зроблених висновків може бути сумнівною. Крім того, зазначимо, що систематичне використання технології генеративного ШІ студентами під час підготовки письмових робіт ставить під сумнів можливість їх використання в навчальному процесі. Саме за рахунок виконання рефератів, рішення кейсів, написання курсових робіт та випускної кваліфікаційної роботи студент навчається працювати з інформацією, аналізувати отримані дані, виробляти власну, аргументовану думку. Крім того, ШІ може витіснити людину в деяких професіях. Наприклад, 2023 р. освітня платформа Інституту Отерманса презентувала Беатрис, яка є першим цифровим учителем на основі ШІ [13].

Академічні шахрайства: поширення технологій на основі бота ChatGPT (Chat Generative Pre-trained Transformer) дозволяє студентам виконувати за допомогою цієї технології практично будь-які тести, вирішувати кейси, писати твори, есе, курсові та випускні кваліфікаційні роботи. При цьому далеко не завжди системи типу Антиплагіат зможуть упізнати текст як згенерований. Крім використання технології для генерації тексту, існує можливість використання високотехнологічних пристроїв типу проєктуючих окулярів та навушників для синхронного перекладу та шахрайства. Через це оцінка якості підготовки може виявитися абсолютно ненадійною. Якщо йдеться про шахрайство під час проміжного контролю, такі результати не дадуть оцінити індивідуальний та груповий прогрес, що знизить можливості особистого прогресу здобувачів. Коли йдеться про підсумкову атестацію, то під сумнів ставиться рівень підготовки спеціаліста та його реальні можливості виконувати професійну діяльність надалі.

Залежність від технологій: надмірне використання ШІ в освіті може призвести до зниження навичок критичного мислення, спілкування та вирішення проблем студентів. Розробники ШІ прагнули створити інструмент на допомогу людини в багатьох професіях, але ті, хто створював концепцію ШІ, втілену у конкретних продуктах, самі соціалізувалися у звичайних умо-

вах, у традиційному середовищі соціальної взаємодії. Для сучасної молодії людини ІІІ – це вже не додатковий інструмент, а часто щось необхідне для вирішення повсякденних завдань. Відсутність необхідності запам'ятовувати, аналізувати, робити самостійні висновки, повністю покладаючись на технології ІІІ, робить людину вкрай уразливою в ситуаціях обмеженого доступу до її можливостей. Частково небезпека залежності від технологій виявилася, у тому числі, після початку російської агресії, коли через руйнацію інфраструктури, системи енергопостачання люди не мали можливість користуватися інтернетом.

Дефіцит міжособистісної комунікації: важливо зберегти баланс між використанням ІІІ та безпосередньою взаємодією між студентами та викладачами, яка має вирішальне значення для розвитку соціальних навичок. Цифровізація останніх років вже призвела до надмірної медіазалученості і трансформації традиційних соціальних інститутів.

Якість даних: ефективність ІІІ-систем в освіті безпосередньо залежить від якості даних, що використовуються для навчання моделей: неякісні або неповні дані можуть призвести до неточних результатів та неправильних рекомендацій.

Додаткові витрати: впровадження ІІІ-технологій в закладах освіти може вимагати значних інвестицій в обладнання, програмне забезпечення та підготовку кадрів.

Таким чином, з одного боку, технології ІІІ, що впроваджуються в наше повсякденне життя, вражають уяву та надихають на пошук можливості їх використання в навчальному процесі, щоб відповідати вимогам нового покоління студентів, зацікавити їх незвичайними формами взаємодії з навчальним матеріалом, нарешті, довести власну професійну компетентність та відповідність високим вимогам, які висуваються сьогодні до сучасного фахівця в галузі освіти. З другого боку, аналіз результатів впровадження технологій у навчальний процес, зусиль, що витрачаються на створення «технологічних» завдань, результат діяльності студентів та їх прогрес у навчанні, змушують задуматися про ті проблеми, які спричиняють технології ІІІ для системи освіти загалом [14].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Turing A. M. Computing Machinery and Intelligence. *Mind*. 1950. Vol. LIX, Issue 236. P. 433–460. DOI: <https://doi.org/10.1093/mind/LIX.236.433>.

2. The birth of Artificial Intelligence (AI) research. *Lawrence Livermore National Laboratory*. URL: <https://st.llnl.gov/news/look-back/birth-artificial-intelligence-ai-research> (accessed date: 20.12.2025).
3. Marvin Minsky. American scientist. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/biography/Marvin-Minsky> (accessed date: 20.12.2025).
4. Craig L., Laskowski N., Tucci L. What is AI (Artificial Intelligence)? Definition, Types, Examples & Use Cases. *TechTarget*. URL: <https://www.techtarget.com/searchenterpriseai/definition/AI-Artificial-Intelligence> (accessed date: 20.12.2025).
5. Hintze A. Understanding the four types of AI, from reactive robots to self-aware beings. *The Conversation*. November 14, 2016. URL: <http://theconversation.com/understandingthe-four-types-of-ai-from-reactive-robots-to-self-awarebeings-67616> (accessed date: 20.12.2025).
6. Людина в цифровому суспільстві: сучасні тренди : монографія / [Т. С. Гиріна, М. А. Козловець, С. В. Купецал та ін.] ; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики. Харків : Право, 2025. 234 с.
7. Crawford D., Wang J., Singh R. AI's Trillion-Dollar Opportunity. *Bain & Co*. URL: <https://www.bain.com/insights/ais-trillion-dollar-opportunity-tech-report-2024/> (accessed date: 20.12.2025).
8. Цифрова епоха: міждисциплінарний дискурс : монографія / [А. А. Гедзик, Т. В. Ковальова, О. Ю. Коцюрба та ін.] ; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики. Харків : Право, 2024. 214 с.
9. Соціологія права: енциклопедичний словник / Л. М. Герасіна, О. Ю. Панфілов, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2020. 984 с.
10. Leichter R. How Big is the ERP Market? (2025). *Cargoson*. October 16, 2025. URL: <https://www.cargoson.com/en/blog/how-big-is-the-erp-market> (accessed date: 20.12.2025).
11. IBM Watson now powering Deakin. A new partnership that aims to exceed students' needs. *Deakin University*. 2014. URL: <http://archive.li/kEnXm> (accessed date: 20.12.2025).
12. Two thirds of the world's school-age children have no internet access at home, new UNICEF-ITU report says. *UNICEF*. November 30, 2020. URL: <https://www.unicef.org/eca/press-releases/two-thirds-worlds-school-age-children-have-no-internet-access-home-new-unicef-itu> (accessed date: 20.12.2025).
13. Meet the world's first AI digital human teacher by Otermans Institute. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=CZ0KRYqx6DE> (accessed date: 20.12.2025).
14. Козловець М. А., Зембицький Є. П. Технології штучного інтелекту: гуманістичний вимір. *Формування цифрових компетентностей у процесі викладання дисциплін «цифрової гуманітаристики» та управлінсько-економічного циклу в умовах діджиталізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 23–24 листопада 2023 року* / ред.-упорядник: д. філософ. н., проф., В. Г. Воронкова, д. е. н., проф. Метеленко Н. Г. Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 45–50.

ЗМІСТ

Секція: Юридичні науки

Бура О. В., Якубівська Ю. В.

Фінансовий моніторинг у системі запобігання легалізації
(відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом в Україні 3

Колосовський Є. Ю., Манченко О. В., Барташук М. О.

Відомчі інформаційні системи правоохоронного призначення 6

Паскар А. Л.

Відстрочення та розстрочення судових витрат
в адміністративному судочинстві України 9

Рудая М. І., Манченко О. В., Барташук М. О.

Інформаційна аналітика як засіб набуття компетентностей
під час фінансових розслідувань: зарубіжний
та вітчизняний досвід 13

Савчук В. С.

Уніфікація та гармонізація законодавства ЄС в сфері
судової цифровізації 16

Секція: Історичні науки

Луговий Б. В., Островська Н. Д.

Цифровізація історико-культурних пам'яток на прикладі ДІАЗ
у м. Бережани 20

Секція: Економічні науки

Заславська О. І.

Систематизація факторів формування вартості
банківської установи 24

Романюк Н. В.

Цифровий ремісничий продукт як інноваційний об'єкт
маркетингу в креативних індустріях 27

Федоренко І. А., Макаренко В. Ю.

Соціально-економічні детермінанти функціонування
підприємств в умовах трансформаційних змін. 30

Чаланов В. В.

Інструменти державного стимулювання та їх вплив на мале
сільське підприємництво 32

Секція: Філософські науки

Кочетов Л. Г.

Морально-правова регуляція суспільних відносин як об'єкт
соціально-філософського аналізу 37

Кузь О. М., Требін М. П.

Інтелектуальне майбутнє: як штучний інтелект змінює ландшафт
сучасної вищої школи. 40

Мошковський М. В.

Інформаційне суспільство в синергетичному вимірі..... 49

Огороднійчук Ю. Й.

Відчуження в сучасному урбанізованому суспільстві..... 52

Секція: Філологічні науки

Сеньовська Н. Л., Скуратко Т. М.

Ідейні домінанти комбатантської лірики Володимира Пюрка..... 56

Циганок О. М.

Особливості навчальної дисципліни «Лінгвістичні
та літературознавчі студії» 59

Секція: Педагогічні науки

Волкова Н. П., Лавніков О. А.

Індивідуальний стиль мовлення майбутнього викладача-науковця
як показник педагогічного професіоналізму 63

Лазуткіна Ю. А.

Педагогічна підтримка позааудиторної діяльності студентів
технічної академії: розвиток англомовної компетентності 66

Овчарук В. В.

Вплив занять фізичними вправами на розумову діяльність 69

Чернишова Т. О., Кудрявцева Н. А.

Досвід упровадження адаптивного тестування як ефективного
інструмента оцінювання в системі дистанційного
навчання Moodle..... 72

Секція: Мистецтвознавство

Кучерова Д. В.

Природні мотиви у мистецтві XX-XXI століття як дзеркало
соціальних і культурних трансформацій..... 77

Наукове видання

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ:
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ
АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ
ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО**

Матеріали
XXX Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 26 грудня 2025 р.)

Редактор *Т. О. Чернишова*

Підписано до друку 05.01.2026. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 5,6. Обл.-вид. арк. 5. Тираж 100 пр. Зам. № 524

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>
E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017